

HET ONTWERP VAN WET OP DE RUIMTELIJKE ORDENING [1935]

Op 23 januari 1956 werd bij Koninklijke Boodschap, tegelijk met een ontwerp Woningwet, een ontwerp van Wet tot vaststelling van nieuwe voorschriften omtrent de ruimtelijke ordening, ter overweging aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden.

Volgens de bestaande planologische regeling, moeten gemeentelijke uitbreidingsplannen worden aangepast aan streekplannen en deze weer aan een Nationaal Plan, indien dat tenminste is vastgesteld. Dit systeem berust op de Woningwet 1901 en op de Wet van 28 september 1950, houdende voorlopige regeling inzake het Nationaal Plan en streekplannen. In het nieuwe wetsontwerp wordt van dit systeem afgeweken, aangezien daarin het gemeentelijk bestemmingsplan het enige plan is, dat rechtskracht krijgt. Het streekplan nieuwe stijl behoudt slechts het karakter van programma.

Het Voorlopig Verslag verscheen op 2 oktober 1957, de Memorie van Antwoord volgde, vergezeld van de Eerste Nota van Wijzigingen en een Gewijzigd Ontwerp van Wet, pas ruim een jaar later, op 28 oktober 1958.

De Commissie van Voorbereiding van het Wetsontwerp uit de Tweede Kamer heeft in de Memorie van Antwoord aanleiding gevonden om met de Regering mondeling overleg te plegen. Tijdens dit overleg, dat plaats vond op 29 juni en 5 juli 1960, heeft de Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid toegezegd, zich nader te zullen beraden over de vraag, of vaststelling van het streekplan door Gedeputeerde Staten of door Provinciale Staten diende te geschieden. Het resultaat van het toegezegde beraad was neergelegd in een Tweede Nota van Wijzigingen. De vaststelling van de streekplannen werd bij nader inzien beschouwd als te behoren tot de taak van Provinciale Staten. Voorts bevatte deze nota nog een aantal wijzigingen van merendeels technisch-redactionele aard.

Op 26 mei 1961 zond het Bosschap het volgende request aan de Leden van de Tweede Kamer.

Aan de Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

26 mei 1961.

In verband met het feit, dat de openbare beraadslaging met betrekking tot het ontwerp van Wet op de Ruimtelijke Ordening (nr 4233) binnen afzienbare tijd kan worden verwacht en mede gelet op de inhoud van het op 16 mei 1961 door de Tweede Kamer aanvaarde ontwerp Boswet, wil het Bosschap gaarne enige punten onder de aandacht van Uw Hoog College brengen. Deze punten betreffen voornamelijk de bevoegdheden, die in het ontwerp van Wet aan de lagere publiekrechtelijke organen worden toegekend tot het maken van streek- en bestemmingsplannen.

A. *Streekplannen*

Het Bosschap heeft er met voldoening kennis van genomen, dat de Regering, zoals uit de laatst verschenen Nota van Wijzigingen blijkt, het vaststellen van streekplannen tot de taak van Provinciale Staten blijft rekenen. Hierdoor wordt het belang van het streekplan-nieuwe-stijl, in

verband met de ruimtelijke ordening, duidelijker erkend dan in het oorspronkelijk ontwerp het geval was.

Het Bosschap acht het echter onjuist, dat de Regering geen gehoor heeft willen geven aan de vaak geuite wens, om het ontwerp streekplan ter visie te leggen en om een regeling voor het indienen van bezwaren tegen een dergelijk ontwerp in de Wet op te nemen, zoals ook thans onder de huidige wetgeving mogelijk is.

Naar de mening van het Bosschap kan een beroep op de hieruit voortkomende vertraging geenszins een voldoende aanleiding vormen om een dergelijke regeling niet op te nemen, aangezien de tijd, die met de voorbereiding van een streekplan gemoeid is, de vertraging tengevolge van tervisielegging en eventuele indiening van bezwaren vrijwel geheel in het niet doet verzinken. Het Bosschap zou het op hoge prijs stellen, indien de tervisielegging en een procedure voor het indienen van bezwaren in de Wet zouden worden opgenomen.

B. Gemeentelijke planologische maatregelen

Volgens artikel 9 van het ontwerp stelt de Gemeenteraad voor het gebied der gemeente buiten de bebouwde kom een bestemmingsplan vast, waarbij zonodig, in verband met de bestemming, voorschriften worden gegeven omtrent het gebruik van de in het plan begrepen grond en de zich daarop bevindende opstallen.

Bovendien kan ingevolge artikel 13 worden bepaald, dat het verboden is binnen een bij het plan aan te geven gebied bepaalde werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden uit te voeren zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders (aanlegvergunning).

Het Bosschap is van mening, dat door deze bepalingen wel zeer vergaande bevoegdheden aan de lagere overheid worden toegekend en vraagt zich daarbij met zorg af, of hierdoor niet de mogelijkheid wordt geschapen, dat inbreuk wordt gemaakt op hetgeen ten aanzien van de bevoegdheid van lagere organen is geregeld in het ontwerp Boswet, dat op 16 mei 1961 door de Tweede Kamer werd aanvaard.

Het gaat hier met name om de regeling in het ontwerp Boswet met betrekking tot de herplantplicht en het kapverbod.

1. Herplantplicht

Volgens artikel 3 van het ontwerp Boswet moet herbepanting worden uitgevoerd volgens regels, bij of krachtens Algemene Maatregel van Bestuur (A.M.v.B.) te stellen. De Memorie van Toelichting zegt ten aanzien van dit onderwerp (5308, nr. 3, blz. 6, rechterkolom, laatste alinea):

„Deze regelen moeten bevorderen, dat de aan te brengen nieuwe bepanting kwalitatief en kwantitatief in een redelijke verhouding staat tot het gevelde of tenietgegane. Binnen het kader van deze regelen zal de eigenaar vrijheid van keuze moeten worden gelaten ten aanzien van de plaats waar en de wijze waarop de herbepanting zal worden uitgevoerd” en even verder:

„Compensatie wordt in principe toegestaan binnen hetzelfde gebied en op gelijkwaardige grond”.

Bovendien kan krachtens artikel 6 vrijstelling of ontheffing worden verleend van herplantplicht. Door een bestemmingsplan kunnen deze moge-

lijkheden van compensatie, vrijstelling of ontheffing worden gefrustreerd.

Hoewel door het bestaan van de herplantplicht de ondernemer in de bosbouw beperkt is in het gebruik van de grond, zou het Bosschap het toch op prijs stellen indien artikel 9 zou worden aangevuld met een bepaling, op grond waarvan de mogelijkheid blijft bestaan over te gaan tot een andere vorm van bodemcultuur.

2. Kapverbod

In artikel 15, lid 2 en 3, van het ontwerp Boswet wordt uitdrukkelijk bepaald, dat de Provinciale Staten en de Gemeenteraad niet bevoegd zijn regelen te stellen ter bewaring van met name genoemde, uit economisch oogpunt geteelde, bomen en voorts van bossen en andere houtopstanden, welke deel uitmaken van bij het Bosschap geregistreerde bosbouwondernemingen en gelegen zijn buiten de bebouwde kom der gemeente, behoudens enige zeer kleine percelen.

Indien een bosbouwonderneming gelegen is in een gebied, waarvoor een bestemmingsplan is vastgesteld, kunnen, ingevolge de artikelen 9 en 13 van het ontwerp Ruimtelijke Ordening, door de Gemeenteraad voorschriften worden gegeven omtrent het gebruik van de grond en bovendien kan de betrokken ondernemer verplicht worden voor de uitvoering van bepaalde werken of werkzaamheden, i.c. het vellen, een aanlegvergunning aan te vragen bij B. en W.

De vraag rijst dus, of dit College, indien door de Gemeenteraad een dergelijk boscomplex in een bestemmingsplan tot recreatiegebied is bestemd, een kapverbod zou kunnen opleggen, terwijl deze bevoegdheid in het ontwerp Boswet uitdrukkelijk aan de gemeente wordt ontnomen.

Het Bosschap staat op het standpunt, dat uitdrukkelijk dient komen vast te staan, dat aan de uitzonderingen, die ten aanzien van de bevoegdheid van lagere organen met betrekking tot bossen en andere houtopstanden in artikel 15, lid 2 en 3, van het ontwerp Boswet zijn opgenomen, door de Wet op de Ruimtelijke Ordening geen afbreuk mag worden gedaan. De normale bedrijfsvoering mag ook door gemeentelijke bestemmingsplannen niet worden belemmerd.

Belanghebbenden kunnen tegen het gemeentelijk bestemmingsplan bezwaren indienen bij de Gemeenteraad (artikel 23) en bij Gedeputeerde Staten (artikel 26) en kunnen uiteindelijk bij de Kroon beroep instellen (artikel 28).

Krachtens het bepaalde in artikel 46 kan tegen een besluit tot het verlenen van een voorwaardelijke (aanleg)vergunning, tot weigering der vergunning of tot aanhouding der beslissing door de aanvrager van de vergunning bij de Gemeenteraad voorziening worden gevraagd.

Het Bosschap vraagt zich af, of het niet de voorkeur verdient, dat tegen bedoelde besluiten bij Gedeputeerde Staten (G.S.) voorziening kan worden gevraagd in plaats van bij de Gemeenteraad.

Wat de redactie van artikel 13 betreft, is het Bosschap van mening, dat in plaats van „bepaalde werken of werkzaamheden” beter gesproken kan worden van „bepaalde werken”, aangezien de term „werkzaamheden” te onbepaald is. Dit begrip is zo ruim, dat hieronder bijna iedere handeling kan worden begrepen. Terecht wordt in artikel 5, lid 1, van het ontwerp Boswet dan ook alleen gesproken van „een werk overeenkomstig een goedgekeurd bestemmingsplan.”

C. Schadevergoeding

Artikel 48 van het ontwerp van Wet op de Ruimtelijke Ordening bevat een regeling inzake de mogelijkheid tot toekenning van een tegemoetkoming in de schade, die tengevolge van een bestemmingsplan kan worden geleden.

Het Bosschap is echter van mening, dat diegene, die rechtstreeks wordt getroffen door de bepalingen van het bestemmingsplan en dientengevolge in zijn belangen wordt geschaad, *recht* heeft op vergoeding van de schade en dat dit recht in de Wet dient te worden vastgelegd, zoals bij het ontwerp Monumentenwet en bij het ontwerp Boswet.

Daargelaten of deze schadevergoeding het beste door de onafhankelijke rechter zou kunnen worden vastgesteld, is het Bosschap van mening, mede gezien hetgeen ten aanzien van dit onderwerp in het ontwerp Monumentenwet en ontwerp Boswet reeds is vastgelegd, dat volstaan kan worden met een regeling, waarbij de vergoeding wordt vastgesteld met de mogelijkheid van beroep op de Kroon.

Het Bosschap beveelt het bovenstaande gaarne in de welwillende aandacht van Uw Hoog College aan.

Met verschuldigde hoogachting tekenen wij,
 Het Bosschap,
 de voorzitter, w.g. Van Tets van Goudriaan
 de secretaris, w.g. S. J. Halbertsma.

Op 6 juni 1961 is de Tweede Kamer begonnen met de openbare beraadslagingen over het wetsontwerp. Deze werden op 7 juni voortgezet, terwijl op 8 en 13 juni de artikelsgewijze behandeling plaatsvond. Tijdens de behandeling werden in totaal ongeveer veertig amendementen en subamendementen ingediend. Over deze amendementen vond op 8 juni, vóór de aanvang der vergadering, mondeling overleg plaats met de Minister. Dit leidde tot een Derde Nota van Wijzigingen, waarvan de belangrijkste wijziging was het opnemen van een regeling betreffende de tervisielegging van het streekplan, waarop reeds van vele kanten, o.a. door het Bosschap, was aangedrongen.

Wat betreft de gemeentelijke planologische maatregelen, geregeld in hoofdstuk IV van het ontwerp, werd door het aannemen van een amendement van de heer Brouwer (K.V.P.) aan artikel 9, lid 1, thans art. 10 lid 1, een nieuwe zin toegevoegd, luidende: „Deze voorschriften mogen slechts om dringende redenen een beperking van het meest doelmatig gebruik inhouden en mogen geen eisen bevatten met betrekking tot de structuur van agrarische bedrijven”.

Voorts heeft de Minister bij de behandeling van artikel 13, thans art. 14, met betrekking tot het in de Wet gebezigde woord „werkzaamheid”, medegedeeld: „dat het natuurlijk niet de bedoeling is om met het woord „werkzaamheid” te verhinderen de normale werkzaamheden, die nodig zijn voor de exploitatie van agrarische bedrijven. Ik stel er bepaald prijs op dit hier heel duidelijk en nadrukkelijk te zeggen”.

Een amendement van de heer Biewinga (A.R.), dat de strekking had het woord „werkzaamheid” uit de wet te schrappen, werd door de Kamer verworpen. Door de mondelinge verklaring van de Minister waren de bezwaren van agrarische zijde, tegen de voorgestelde redactie echter wel verminderd.

Met betrekking tot de regeling van de tegemoetkoming in de schade, werd een amendement aanvaard van de heer van Rijckevorsel (K.V.P.), waardoor ten aanzien van schade, veroorzaakt door gemeentelijke bestemmingsplannen, een overeenkomstige regeling is getroffen, als is aanbevolen bij de ontwerpen van Boswet en Monumentwet, dus een aanvullende schadevergoeding met de mogelijkheid van beroep op de Kroon. Bestaande gemeentelijke schadevergoedingsverordeningen, waarin veelal de mogelijkheid van beroep op Gedeputeerde Staten is opengesteld, zullen aan de hier voorgestelde regeling dienen te worden aangepast.

Op 20 juni 1961 werd het ontwerp van wet op de Ruimtelijke Ordening, in zijn aanzienlijk gewijzigde staat, zonder hoofdelijke stemming aangenomen. De bereikte resultaten geven het Bosschap stellig geen reden tot ontevredenheid.

Ter verduidelijking volgt hierna een korte samenvatting van de hoofdzaken van het Wetsontwerp, zoals dat door de Tweede Kamer is aanvaard.

Hoofdstuk I (artikel 1) Begripsomschrijving

Hoofdstuk II (art. 2 en 3) Planologisch beleid van de Rijksoverheid
Artikel 2. De Minister moet jaarlijks, tegelijk met de aanbieding van de Rijksbegroting, een verslag van het door de Regering gevoerde planologische beleid aan de Tweede Kamer doen toekomen (artikel 2 lid 2). Facetplannen (artikel 2, lid 3). De Regering kan voor bepaalde facetten van het Nationaal Ruimtelijk Beleid plannen vaststellen.

Hoofdstuk III (artikelen 4 t/m 6) Streekplannen

Artikel 4. De Provinciale Staten kunnen voor één of meer gedeelten of voor het gehele gebied der provincie een streekplan vaststellen, waarin de toekomstige ontwikkeling van het in het plan begrepen gebied in hoofdlijnen wordt aangegeven, alsmede een vastgesteld streekplan herzien. G.S. zijn met de voorbereiding belast.

Artikel 5. Het Streekplan wordt, behoudens voor ten hoogste tien jaar verleende vrijstelling, éénmaal in de tien jaar herzien.

Artikel 6. Bij A.M.v.B. kunnen Provinciale Staten worden verplicht, binnen een bepaalde termijn, een streekplan vast te stellen of te herzien.

Hoofdstuk IV (art. 7 t/m 36) Gemeentelijke planologische maatregelen.

Afdeling 1 Structuurplannen (art. 7 t/m 9). De gemeenteraad kan voor het grondgebied van de gemeente een structuurplan vaststellen, waarin de toekomstige ontwikkeling van de gemeente wordt aangegeven. Ook kunnen aangrenzende gemeenten gezamenlijk een structuurplan vaststellen.

Afdeling 2. Bestemmingsplannen (art. 10 t/m 32). De belangrijkste artikelen van deze afdeling, art. 10 (9 oud) en 14 (13 oud), zijn in het voorafgaande reeds uitvoerig behandeld.

Afdeling 3 Herziening, intrekking en nadere voorschriften (art. 33 t/m 36). Ten aanzien van de herziening van structuur- en bestemmingsplannen geldt eenzelfde regeling als ten aanzien van het streekplan (art. 5). Bij A.M.v.B. worden regels gegeven omtrent de voorbereiding en de inrichting van structuur- en bestemmingsplannen.

Hoofdstuk V (art. 37 t/m 41) Voorschriften van hoger gezag. G.S. kunnen de Gemeenteraad verplichten binnen een bepaalde termijn een structuur- of bestemmingsplan vast te stellen of te herzien.

Hoofdstuk VI (art. 42 en 43) Exploitatieverordeningen

Hoofdstuk VII (art. 44 t/m 48) Aanlegvergunningen. Dit hoofdstuk bevat regels omtrent het aanvragen, verlenen en weigeren tot verlenen van een vergunning, als bedoeld in art. 14 (13 oud).

Hoofdstuk VIII (art. 49 en 50) Schadevergoeding. Artikel 49 (48 oud) is reeds in het voorafgaande uitvoerig behandeld.

Hoofdstuk IX (artikelen 51 t/m 57) Planologische organen. Ten behoeve van overleg over zaken betreffende de ruimtelijke ordening is er een Rijksplanologische Commissie, die mede tot taak heeft de Minister van advies te dienen.

Het secretariaat van de commissie berust bij de Rijksplanologische Dienst. Deze Rijksplanologische Dienst, heeft onder andere tot taak om bij A.M.v.B. nader aan te geven wijze de Minister bij te staan bij het planologisch beleid, onderzoeken te verrichten, adviezen te verstrekken en werkzaam te zijn ten behoeve van het algemene toezicht op de naleving van deze Wet.

Tot de Dienst behoren Inspecteurs van de ruimtelijke ordening. In elke provincie bestaat een Provinciale Planologische Commissie, die het provinciaal bestuur van advies dient. Er is een Raad van Advies voor de ruimtelijke ordening, die de Regering, op verzoek dan wel uit eigen beweging, advies geeft over zaken betreffende de ruimtelijke ordening. Hierin hebben zitting vertegenwoordigers van de door de Regering aan te wijzen organisaties en deskundigen op bestuurlijk en technisch gebied inzake de ruimtelijke ordening en inzake het provinciaal en het gemeentelijk bestuur.

Hoofdstuk X (art. 58 t/m 64) Dwang- en strafbepalingen.

Hoofdstuk XI (art. 65 t/m 73) Slotbepalingen.

Bericht van het Bosschap.
